

NORGES HØYESTERETT

Den 11. januar 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Utgård, Matheson og Kallerud i

HR-2013-00066-U, (sak nr. 2012/1953), straffesak, anke over dom:

I.

A (advokat Robert Dyrnes Hovland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

II.

B (advokat Jarle Rudi)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

III.

C (advokat Knut Henning Larsen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling ved fellende straffedom for forsikringsbedrageri.
- (2) Statsadvokaten tiltalte 17. oktober 2011 A, B, C og D for overtredelse av straffeloven § 272 første ledd. Grunnlaget for tiltalen var i hovedtrekk at de tiltalte hadde arrangert et trafikkuhell for å få utbetalt forsikring for de to bilene som var involvert.
- (3) De tiltalte ble frifunnet ved Kristiansand tingretts dom 18. januar 2012.

- (4) Påtalemyndigheten anket over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt A, B og C. Agder lagmannsrett tillot anken fremmet, og avsa 12. oktober 2012 dom med slik slutning:

"A, født 10. oktober 1987, dømmes for overtredelse av straffeloven § 272 første ledd til en straff av fengsel i 120 – etthundreogtyve – dager, hvorav 60 – seksti – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf straffeloven §§ 52-54.

B, født 8. august 1991, dømmes for overtredelse av straffeloven § 272 første ledd til en straff av fengsel i 90 – nitti – dager, hvorav 45 – førtifem – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf straffeloven §§ 52-54.

C, født 16. august 1990, dømmes for overtredelse av straffeloven § 272 første ledd til en straff av fengsel i 90 – nitti – dager, hvorav 45 – førtifem – dager gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år, jf straffeloven §§ 52-54.

Samtlige tilkommer varetektsfradrag med 3 – tre – dager.

A, B og C, dømmes, en for alle - alle for en, til å betale erstatning til Tryg Forsikring med 79 557 – syttinitusenfemhundreogfemtisju – kroner og til DnB Skadeforsikring med 4 210 – firetusentohundreogti – kroner, innen 2 – to – uker etter denne doms forkynnelse.

Hver av de tiltalte dømmes til å erstatte det offentlige sakens omkostninger med 3 000 – tretusen – kroner, innen 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."

- (5) Lagmannsrettens flertall la til grunn at en av de involverte bilene først kjørte utfor veien, og at en annen bil noe tid deretter kjørte på den bilen som allerede var i veigrøften.
- (6) Dommen ble avsagt under dissens, idet en av meddommerne stemte for å frifinne de tiltalte.
- (7) A, B og C har anket til Høyesterett. Ankene gjelder saksbehandlingen, subsidiært straffutmålingen. Det begjæres også ny behandling av sivile krav for det tilfellet at saksbehandlingsankene tas til følge eller straffutmålingsankene tillates fremmet. I støtteskriv inngitt på vegne av alle tre har Bs forsvarer i hovedtrekk gjort gjeldende:
- (8) Domsgrunnene er mangelfulle. Lagmannsretten kommenterer ikke hvorvidt utforkjøringen som innledet hendelsesforløpet var et uhell, og legger uten nærmere begrunnelse til grunn at det straffbare forholdet var planlagt. Det vil ha vesentlig betydning for både straffutmålingen og erstatningskravet om den første utforkjøringen anses som et uhell. Man kan imidlertid ikke se hvilken betydning lagmannsretten har tillagt dette, og det foreligger dermed en feil som kan ha virket inn på straffutmålingen, og muligens også skyldspørsmålet. Dommen må derfor oppheves.
- (9) Ved straffutmålingen må det legges til grunn at den første utforkjøringen var et uhell. Omfanget av bedrageriet vil da ikke overstige folketrygdens grunnbeløp, som ved trygdebedragerier er ansett som grensen mellom samfunnsstraff og ubetinget fengsel.
- (10) Det er på vegne av alle de ankende parter nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt: Agder lagmannsretts dom av 12.10.2012 oppheves.

Subsidiært: Anken over straffutmålingen og idømt erstatning tillates fremmet for Høyesterett."

- (11) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og i korte trekk anført:

- (12) Selv om det skulle være riktig at den første utforkjøringen var et uhell må forsikringstagerne bære risikoen for skadeomfanget ved forsettlig påkjørsel etter uhellet.
- (13) Lagmannsretten har i tilstrekkelig grad begrunnet sitt resultat og domsgrunnene er ikke mangelfulle.
- (14) Til straffutmålingen bemerkes at utgangspunktet i trygdebedragerisaker ikke er relevant i forsikringsbedragerisaker. Forsikringsbedrageri skal straffes med ubetinget fengsel med mindre det dreier seg om beskjedne beløp eller det foreligger særlige omstendigheter.
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (16) De domfelte ble frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten. Ankene kan da bare nektes fremmet hvis det er klart at de ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Avgjørelsen skal begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (17) Etter utvalgets syn er det ikke grunnlag for anførselen om saksbehandlingsfeil knyttet til lagmannsrettens omtale av utforkjøringen. Etter å ha gjennomgått de sentrale vitnenes forklaringer, og pekt på at deres opplysninger er godt forenlige med skadene på bilene, bemerket lagmannsretten:
- "Lagmannsretten finner at forholdet var planlagt av de som var med i bilene på forhånd. Det er ikke nødvendig å gå inn på om andre har vært involvert i dette. Den første fasen av observasjonen til vitnene ... peker klart i denne retning. Først kjørte Caravellen i grøften. Deretter gikk noen bort til en annen bil som sto i en lomme et stykke unna. Dette kan høres av samtalen, uten at vitnene hørte hva som ble sagt. Deretter kjørte bilen som befant seg i veilommen mot X og etter en stund kom en bil tilbake og kjørte inn i Caravellen. Lagmannsretten finner det hevet over enhver rimelig tvil at bilen i veilommen var Land Rover. Hvor lang tid forut det var planlagt er det ikke nødvendig å ta stilling til."**
- (18) Utvalget forstår dette slik at lagmannsretten har ansett også den innledende utforkjøringen for å være en del av den omtalte planen, ikke et uhell. Hovedpunktene i denne bevisvurderingen er nevnt, og domsgrunnene er tilstrekkelige, jf. straffeprosessloven § 40 andre og femte ledd.
- (19) Heller ikke straffutmålingsankene kan føre frem.
- (20) Det følger av fast rettspraksis at forsikringsbedrageri som utgangspunkt straffes med ubetinget fengsel, med mindre det dreier seg om forholdsvis beskjedne beløp, eller det foreligger særlige omstendigheter, jf. Rt. 2003 side 245 avsnitt 13, Rt. 2003 side 1464 avsnitt 10, Rt. 2004 side 1379 avsnitt 9, Rt. 2004 side 1381 avsnitt 14, Rt. 2004 side 1384 avsnitt 9, Rt. 2006 side 1691 avsnitt 18, Rt. 2010 side 447 avsnitt 13 og Rt. 2012 side 941 avsnitt 10.
- (21) I Rt. 2012 side 941 avsnitt 14 kom førstvoterende til at en verdi på 130 000 kroner "ligger langt over det som kan anses som et beskjedent beløp".
- (22) Det er ikke grunnlag for å fravike lagmannsrettens bevisvurdering ved straffutmålingen. Det samlede skadeomfang – om lag 138 000 kroner – danner dermed basis for straffutmålingen. Det er ikke opplyst om særlige omstendigheter som tilsier at det klare utgangspunkt om ubetinget fengsel bør fravikes.
- (23) Den fastsatte straff – henholdsvis 120, 90 og 90 dager hvorav halvparten betinget – står ikke i misforhold til det straffbare forholdet, jf. straffeprosessloven § 344. Forsikringsbedrageri er et

betydelig problem, og allmennpreventive grunner tilsier en markert reaksjon, jf. blant annet Rt. 2006 side 1691 avsnitt 18, Rt. 2010 side 447 avsnitt 13 og Rt. 2012 side 941 avsnitt 10. Utvalget er enig med lagmannsretten i at det må tillegges vekt ved straffutmålingen at de domfelte har samhandlet om forbrytelsen og at den var planlagt.

- (24) Ankeutvalget finner det etter dette klart at ankene ikke kan føre frem og de tillates ikke fremmet.
- (25) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Ankene tillates ikke fremmet.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Karl Arne Utgård
(sign.)

Knut H. Kallerud
(sign.)

Riktig utskrift: